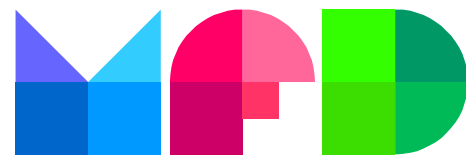

Vad är tillgänglighet och vad ställs det för krav?

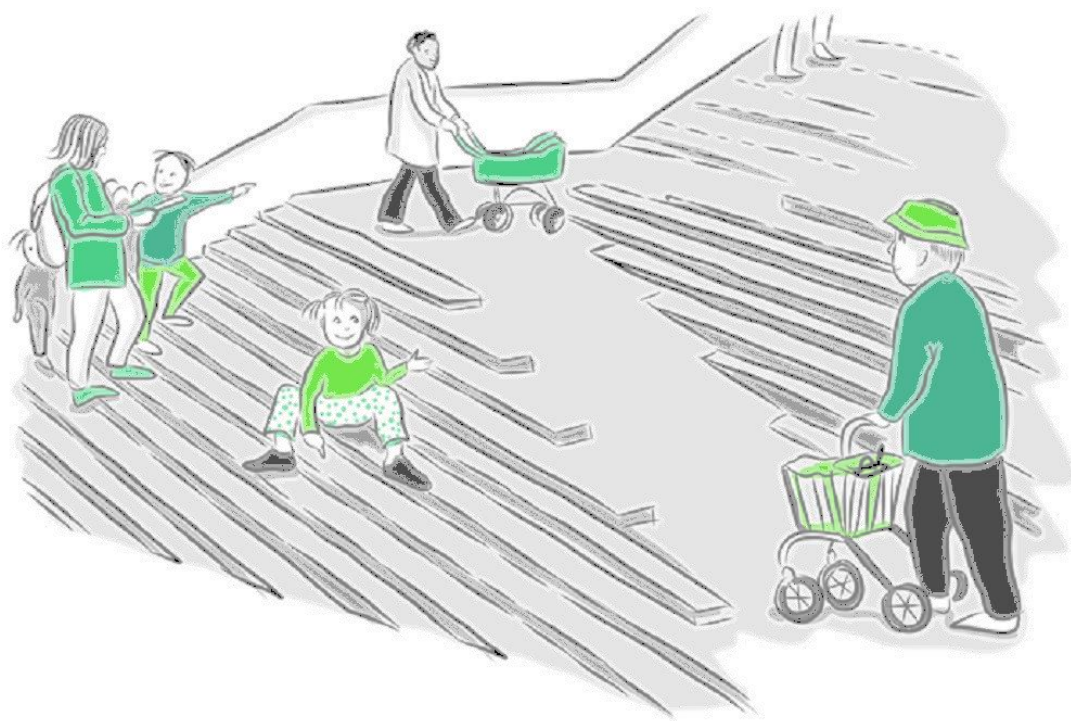
Hans von Axelson – Myndigheten för delaktighet

**Myndigheten för
delaktighet**

Det här gör Myndigheten för delaktighet

Vi är ett kunskapsnav som bidrar till genomförandet av **funktionshinderspolitiken**. Vi gör detta genom att utveckla och sprida kunskap om hinder för delaktighet samt stödja ansvariga samhällsaktörer.

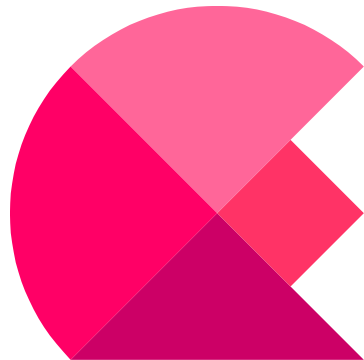

Varför funktionshinderspolitik?

Varför funktionshinderspolitik?

- En avgörande del av befolkningen får inte stängas ute. Alla ska ha förutsättningar till jämlikhet och full delaktighet
- Bland personer med funktionsnedsättning är levnadsvillkoren sämre, ohälsan större, arbetslösheten högre och graden av utbildning sämre
- Det offentliga ska bidra till förbättrad tillgänglighet och kan göra mer än så
- För att bidra till genomförandet av Agenda 2030, leva upp till konventioner och nationell lag.

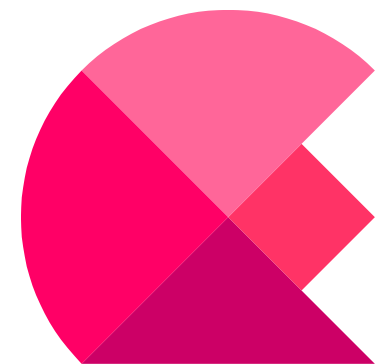
Nationellt mål för funktionshinderspolitiken

Proposition 2016/17:188

”Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt,

uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.

Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.”

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

- Bekräftade skiftet från objekt till subjekt.
- Inga nya rättigheter. Beskriver **att** och **hur** rättigheterna gäller personer med funktionsnedsättning
- Förtydligar på djupet de olika åtgärder som måste vidtas för att skapa en möjliggörande omgivning, t.ex. tillgänglighet, tillgång till stöd för att utöva rättskapacitet, personlig rörlighet, habilitering och rehabilitering.

Förordning 2001:526 om de statliga myndigheternas ansvar för funktionshinderspolitiken

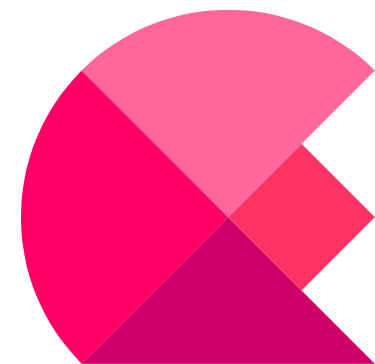
1 § 1 st, Myndigheter under regeringen ska utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de funktionshinderspolitiska målen.

Funktionshinderspolitikens inriktning

Proposition 2016/17:188

För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena:

- Principen om universell utformning
- Identifiera och åtgärda befintliga brister i tillgängligheten
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- Förebygga och motverka diskriminering

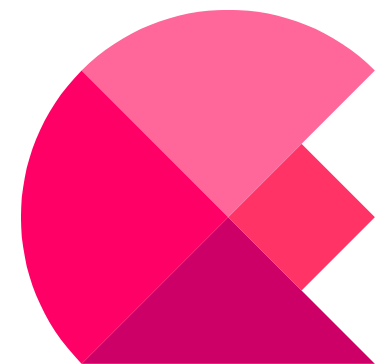

Funktionshinderspolitikens inriktning

Proposition 2016/17:188

För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena:

- Principen om universell utformning
- Identifiera och åtgärda befintliga brister i tillgängligheten
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- Förebygga och motverka diskriminering

Fördjupning – tillgänglighet ur ett rättighetsperspektiv

- **Rätten till tillgång och tillträde** (right to access) är en rättighet i sig. Rättigheten etablerades i konventionen om avskaffande av rasdiskriminering, och garanterar alla människor tillträde till alla platser och serviceinrättningar som är avsedda för allmänheten.
- **Tillgänglighet** beskriver hur för personer med funktionsnedsättning och är en förutsättning för att leva ett självständigt liv och för att vara inkluderade och fullt delaktiga med jämlika villkor i samhällsgemenskapen. Rör alla samhälls- politik och rättighetsområden.
- Nekande av tillträde eller tillgång bör anses utgöra en **diskriminerande handling**

Allmän kommentar nr 2 om tillgänglighet artikel 9

Tillgänglighet – olika tidsperspektiv

- För framtiden – för det som ska bli nytt – **universell utformning** – för alla
- För det som finns – gradvis **undanröja hinder** för tillträde och tillgång genom att slås fast och följa normer för tillgänglighet – på plats före – på gruppnivå
- När det uppstår – diskrimineringskydd genom rätt till **skäliga åtgärder** i det enskilda fallet

Allmän kommentar 2 om tillgänglighet

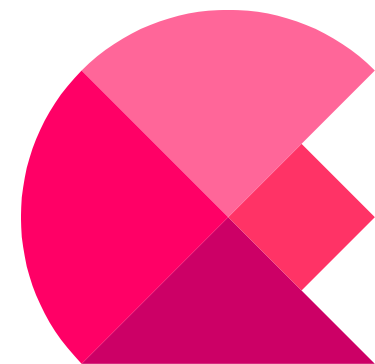

Funktionshinderspolitikens inriktning

Proposition 2016/17:188

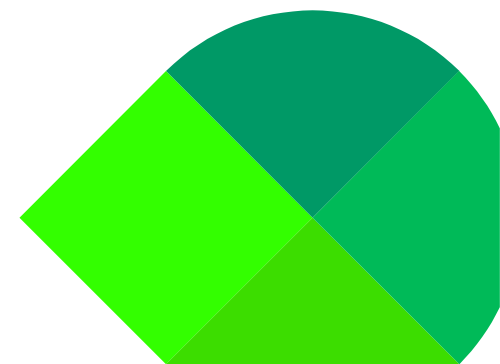
För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena:

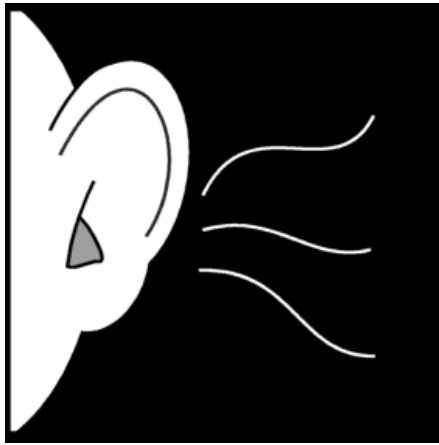
- **Principen om universell utformning**
- Identifiera och åtgärda befintliga brister i tillgängligheten
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- Förebygga och motverka diskriminering

Människans olikheter är utgångspunkten

Ett inkluderande perspektiv med insikt om att:

Människor varierar:

- Taktila sinnen och känsel
- Hur snabba och starka vi är
- Hur långa vi är
- Hur långt eller högt vi kan räcka
- Vänster- eller högerhänta
- Känslighet för ljus, ljud och lukt
- Blir trötta olika snabbt och på olika tider
- Introverta och extroverta
- Kommer ihåg och lär oss olika
- Koncentrationsförmåga

Vilka är organisationens förutsättningar?

Vad finns det för lagar, vad gör vi internt? Drivkrafter? Integrera i ledningssystem!
Vilka är användare och vilka är inte? Träffa dem som inte kommer till tals!
Hur ser vi till olikheter/mångfald? Vilka är behoven och/eller hindren?

Utgå från målgruppens olika förmågor, egenskaper och behov.

Finns det krav och/eller standarder?
Hur ser hela användningskedjan ut ur ett tillgänglighetsperspektiv?

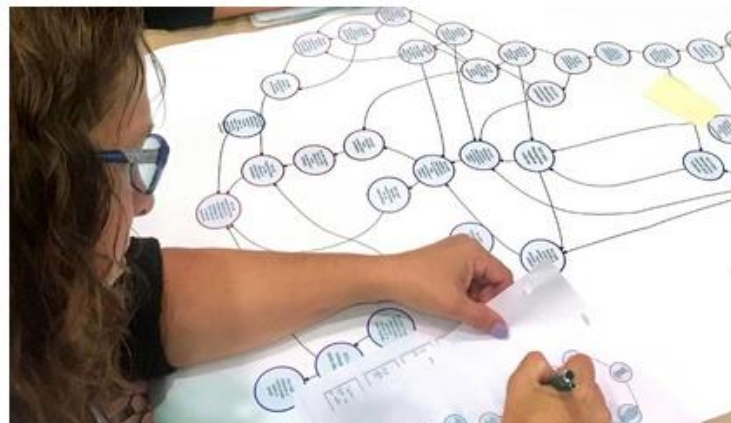
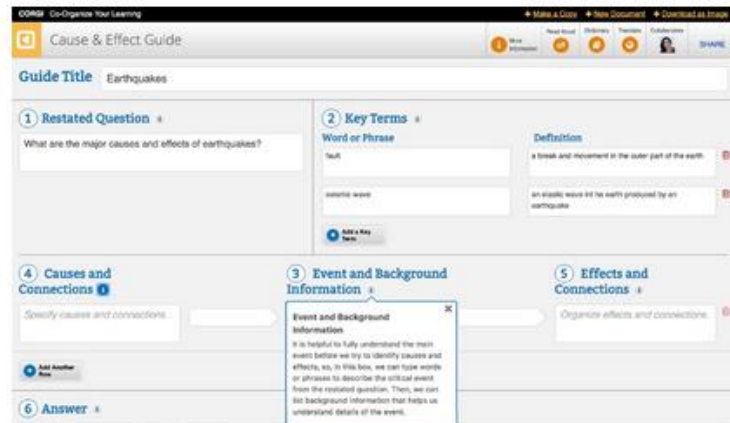
Ta fram förslag till lösningar som testas mot en mångfald användare
och förbättras och testas om igen//.... (iteration)

Tillgängligheten/användbarheten är resultatet

Research & Development

Share:

As part of its mission to bust all barriers to learning, CAST researches and develops innovative solutions to make education more inclusive and effective. We do so by applying the principles of Universal Design for Learning, a framework rooted in the learning sciences. CAST routinely partners with leading research organizations, institutions of higher education, corporations, and foundations to pursue this work.

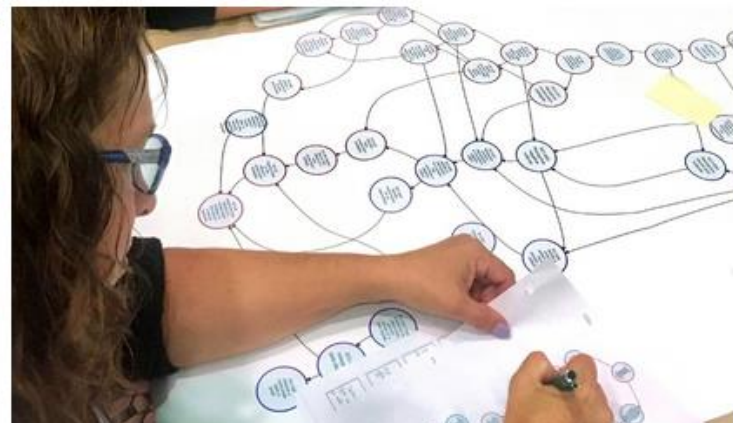
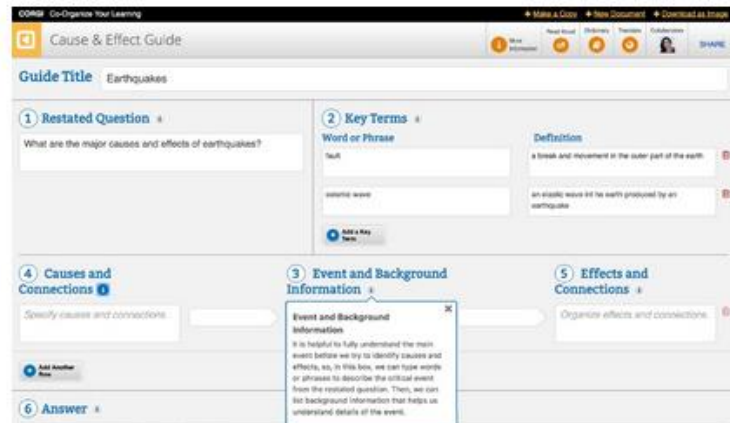

Home / Our Work / Research & Development

Research & Development

Share:

As part of its mission to bust all barriers to learning, CAST researches and develops innovative solutions to make education more inclusive and effective. We do so by applying the principles of **Universal Design for Learning**, a framework rooted in the learning sciences. CAST routinely partners with leading research organizations, institutions of higher education, corporations, and foundations to pursue this work.

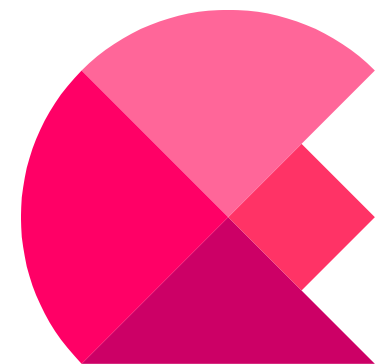

Funktionshinderspolitikens inriktning

Proposition 2016/17:188

För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena:

- Principen om universell utformning
- **Identifiera och åtgärda befintliga brister i tillgängligheten**
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- Förebygga och motverka diskriminering

Identifiera och åtgärda befintliga brister i tillgängligheten

”Arbetet med att identifiera och åtgärda befintliga hinder för att öka tillgängligheten är enligt regeringens bedömning en prioriterad inriktning för genomförandet av funktionshinderspolitiken...

...Ett sådant arbete behöver bedrivas systematiskt och uthålligt och föregås av analys för att identifiera förekommande brister och hinder.”

Prop. 2016/17:188

Förordning 2001:526 om de statliga myndigheternas ansvar för funktionshinderspolitiken

1 § 2 st. "...Myndigheterna ska särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete ska konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning vara vägledande. ..."

2 § Myndigheterna ska i arbetet med att göra myndigheternas lokaler, verksamhet och information mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genomföra inventeringar och utarbeta handlingsplaner. ...

Stöd från Myndigheten för delaktighet

www.mfd.se/kunskapsomraden/tillganglighet/

Lär dig mer om tillgänglighet

Här hittar du material för att få fördjupad kunskap om tillgänglighet.

- [🔗 Begrepp](#)
- [🔗 Riktlinjer för tillgänglighet - Riv hindren](#)
- [🔗 Goda exempel från Luleå kommun](#)
- [🔗 Filmer om tillgänglighet](#)
- [🔗 Checklistor för tillgänglighet](#)
- [🔗 FN:s konvention Allmän kommentar nr 2 om artikel 9 - Tillgänglighet](#)

Tillgänglig verksamhet

- Tillgänglighet strategiskt: verksamhetsplanering, internutbildning, policy- och strategidokument, inköp och upphandling
- Myndigheten som arbetsgivare
- Policy och handlingsplan för tillgänglighetsarbetet

När det som anskaffas ska användas av fysiska personer, LOU 9 kap.

2 § När det som anskaffas ska användas av fysiska personer **ska de tekniska specifikationerna bestämmas** med beaktande av samtliga användares behov, däribland tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Undantag får göras endast om det finns särskilda skäl.

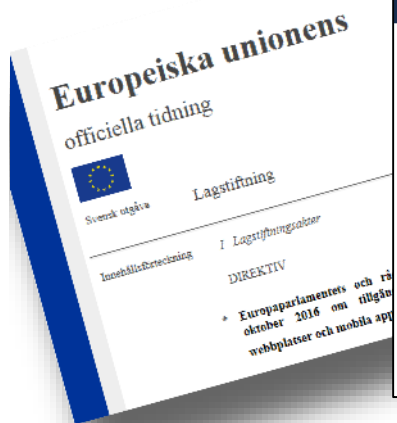
Om Europeiska unionen i en rättsakt har antagit obligatoriska krav på tillgänglighet, ska de tekniska specifikationer som avses i första stycket bestämmas med hänvisning till den rättsakten. (min fetning)

Tillgänglig information

- Rutiner för synpunkter och klagomål
- Skriftligt information: språk, alternativa format, formgivning
- Webbplats och andra digitala tjänster: teknik, struktur, språk
- Video: text, ljud, bild
- Telefonsamtal: teknik, tjänster, talsvarsystem
- Korrespondens och meddelanden: kontaktuppgifter, alternativa format, blanketter
- Möten, konferenser och internutbildning

Sverige 2019:
”Lag om tillgänglighet
till digital offentlig service”

Myndigheten för
delaktighet

Uppfylla tillgänglighetskrav

HEN = WCAG 2.1

50 kriterier för nivå AA

[EN 301 549](https://www.w3.org/TR/2013/NOTE-WCAG21-20131205/)

www.webbriktlinjer.se/wcag

WCAG-kriterium (* = ny)	Förenklad förklaring (länkad till längre beskrivning)	Ny	Uppskattad	Princip
1.1.1 Non-text Content	Beskriv med text allt innehåll som inte är text		A-låg	Många uppfyller
1.2.1 Audio-only and Video-only (Pre-recorded)	Erbjud alternativ om en inspelning endast består av ljud eller video		A-medel	
1.2.2 Captions (Pre-recorded)	Texta inspelad rödg media (audio, ljud, animationer...)		A-minst hög	
1.2.3 Audio Description or Media Alternative (Pre-recorded)	Synliga eller ljudet alternativ till videopreningar		A-överappar 125	
1.2.4 Captions (Live)	Texta direktsändningar	AA	Undantag i d	
1.2.5 Audio Description (Pre-recorded)	Synliga videopreningar	AA	hög	
1.3.1 Info and Relationships	Angiv ljud vad det är alla delar har till ut		A-medel	
1.3.2 Meaningful Sequence	Presentera innehåll i en meningsfull ordning för alla		A-låg	
1.3.3 Sensory Characteristics	Gör inte installation beroende av sensorisk kännetecken		A-låg	
1.3.4 Orientation	Sågas en design som fungerar oavsett skärmens riktning		AA-låg	
1.3.5 Identify Input Purpose *	Mark upp varliga formulär-fält i koden		AA-låg	
1.4.1 Use of Color	Använd inte enbart färg för att förmedla information		A-låg	
1.4.2 Audio Control	Ge användaren möjlighet att pausa, stränga av eller sänka ljud		A-låg	
1.4.3 Contrast (Minimum)	Öppna med tillräckliga kontraster		AA-låg	
1.4.4 Resize text	Se till att text går att förstora utan problem		AA-låg	
1.4.5 Images of Text	Använd text, inte bilder, för att visa text		AA-låg	
1.4.6 Pellow *	Sågas en flexibel layout som fungerar vid förstorning eller liten skärm		AA-medel (Hart)	
1.4.7 Non-text Contrast *	Använd tillräckliga kontraster i komponenter och grafik		AA-låg	
1.4.8 Text Spacing *	Se till att det går att sätta avstånd mellan tecken, raden, stycken och ord		AA-låg	
1.4.10 Content on Hover or Focus *	Pop-up-fönster ska kunna hanteras och strängas av alla		AA-låg	
2.1.1 Keyboard	Utsäcda systemet så att det går att hantera med enbart tangentbordet		A-låg	Många uppfyller
2.1.2 No Keyboard Trap	Se till att man fören inte fastnar vid tangentbordsnavigering		A-låg	
2.1.4 Character Key Shortcuts *	Slåpa funktioner med versaler		A-låg	
2.2.1 Timing Adjustable	Ge användarna möjlighet att sätta tidsbegränsningar		A-låg	
2.2.2 Pause, Stop, Hide	Ge användarna möjlighet att pausa eller stränga av rörelser		A-låg	
2.3.1 Three Flashes or Below Threshold	Utöka inte epileptiska anfall genom bildändring		A-låg	
2.4.1 Bypass Blocks	Erbjud möjlighet att hoppa över återkommande innehåll		A-låg	
2.4.2 Page Titled	Slutv betecknande sidtitel		A-låg	
2.4.3 Link Purpose (In-Context)	Gör en tydlig hänvisning		A-låg	
2.4.4 Link Purpose (On-Context)	Slutv tydliga länkar		A-låg	
2.4.5 Multiple Ways	Erbjud användarna flera olika sätt att navigera	AA	medel	
2.4.6 Headings and Labels	Göra betecknande sidtitel och etiketter		AA-låg	
2.4.7 Focus Visible	Markera tydligt vilket fält eller element som är i fokus		AA-låg	
2.5.1 Pointer Gestures *	Erbjud alternativ till komplexa fingergestures		A-låg	
2.5.2 Pointer Cancellation *	Gör det möjligt att ångra klick		A-låg	
2.5.3 Label in Name *	Möjliggör uttömmande beskrivningar och kontroller		A-låg	
2.5.4 Motion Actuation *	Erbjud alternativ till rörelsestyrning		A-låg	
3.1.1 Language of Page	Angiv sidans språk i koden		AA-låg	Många uppfyller
3.1.2 Language of Parts	Angiv språkförändring i koden		AA-låg	
3.2.1 On Focus	Utför inga oväntade förändringar vid fokusering		A-låg	
3.2.2 On Input	Utför inga oväntade förändringar vid inmatning		A-låg	
3.2.3 Consistent Navigation	Var konsekvent i navigering, utlösare och utlösningar		AA-låg	
3.2.4 Consistent Identification	Benämna funktioner konsekvent		AA-låg	
3.3.1 Error Identification	Visa var en fel uppstår och beskriv den tydligt		A-medel	
3.3.2 Labels or Instructions	Slutv betecknande sidtitel och etiketter		A-låg	
3.3.3 Error Suggestion	Ge förslag på hur fel kan rättas till		AA-låg	
3.3.4 Error Prevention	Ge möjlighet att ångra, korrigera eller bekräfta vid viktiga transaktioner		AA-medel	
4.1 Warning	Ge tydliga varningar		A-medel	
4.1.2 Name, Role, Value	Se till att standardiserade komponenter fungerar i hjälpmedel		A-medel	
4.1.3 Status Messages *	Se till att hjälpmedel kan presentera meddelanden som inte är i fokus		AA-låg	

WCAG-principerna

- Varje princip fylls med riktlinjer
- Riktlinjen fylls med Kriterier/framgångsfaktorer

Uppfatta

Hantera

Förstå

Robust

Vad omfattas och när?

23 september

- 2019 nya webbplatser, inklusive intranät och extranät
- 2020 övriga webbplatser + inspelningar + innehåll tredje part
- 2021 appar (juni)
- Dokument som distribueras via de ovanstående t.ex. PDF följer tidpunkterna. Undantag för dokument publicerade före 23 september 2018 om inte dokumenten har viktig betydelse, t.ex. nödvändiga blanketter.

Övrigt

- Publicera tillgänglighetsredogörelse
- Ta emot klagomål och vidta åtgärder
- Myndigheten för digitala förvaltning är främjande- och tillsynsmyndighet <https://www.digg.se/utveckling--innovation/digital-tillganglighet>

Bristande tillgänglighet – diskrimineringsformen gäller utbildning

- en person med en funktionsnedsättning missgynnas
- åtgärder för tillgänglighet har inte vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation...
- Skälighet > lag eller annan författning
- annars enklare åtgärder som personligt stöd
- Ekonomi, praktiska förutsättningar, varaktighet, omständigheter i övrigt
- [Prop. 2013/14:198](#)

Tim Berners-Lee

”The power of the Web is in its universality. Access by everyone regardless of disability is an essential aspect.”

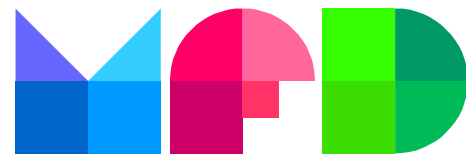
Vi får med tillgänglighet!

- Stimulans för innovationer och kreativitet
 - När en större andel av studenterna/målgruppen
 - Färre avbrutna/misslyckade ärenden och färre ärenden till kundtjänst/manuell handläggning
 - Mindre behov av särlösningar
 - Nöjdare användare och färre klagomål och juridiska processer
 - Förbättrad intern och extern kommunikation
 - Bättre helhetsbild av systemen och informationen
-men främst handlar det om respekt för människors rättigheter

Tack!

Hans von Axelson

hans.von.axelson@mfd.se

**Myndigheten för
delaktighet**